

Deus vult per aliquem operari miraculum, solet ita movere animum petentis, ut nihil haesitet, sed firmiter credat illum impetratum, quae solet dici fides miraculorum; et numeratur inter gratias gratis datas, provenitque ex quadam peculiari motione, et præveniente gratia, cui homo non potest resistere quantum ad illam particularem firmitatem intellectus, licet quoad actum desiderandi et petendi libere operetur. Frequentius vero, licet non tam specialis gratia concedatur, datur major vel minor præveniens gratia, ita movens ad petendum cum fiducia, ut magis etiam vel minus hæsitationem tollat, vel animum petentis securum reddat, quomodo dixit Cassianus, Collat. 9, cap. 32, signum futuræ impetrationis esse, quando Spiritus Sanctus movet ad petendum cum magna fiducia, et quasi securitate impetrandi.

10. *Fiducia orantis cavere debet præsumptionem.* — *Objectio.* — Est autem ulterius circa hanc conditionem cavendum, ne fiducia transeat in præsumptionem; et ideo dicunt Sancti orationem ita debere esse cum fiducia, ut tamen simul sit cum humilitate, quia fiducia illa debet tota nisi in Deo, non in se, unde dicitur Psalmo centesimo primo: *Respxit in orationem humilium, et non sprevit preces eorum;* et Ecclesiastic. trigesimo quinto: *Oratio humiliantis se nubes penetrat.* Dices: ergo nunquam licet oranti habere fiduciam aliquam in propriis meritis, vel propria dispositione, etiamsi haec dona ex gratia Dei esse recognoscet. Consequens est falsum; ergo. Sequela patet, quia oratio nisi debet in solo Deo; ergo non in merito proprio, quia meritum non est solius Dei, sed est nostrum.

11. *Solutio.* — Respondeo (omisso errore Calvinii, et aliorum hæreticorum hujus temporis, contra quos in materia de Merito agitur) in hoc cavendum esse utrumque extreum, tam ex parte intellectus, quam ex parte voluntatis. Ex parte intellectus, cavendum est ne quis putet merita propria nihil valere ad dandam vim orationi, ut impetratoria sit; hoc enim sentire erroneum est, quia suppono sermonem esse de vero merito ex gratia facto; constat autem ex Scriptura et ex usu Ecclesiæ, bona opera multum conferre ad impetrandum, ut de eleemosyna dicitur Tobiae 4, et Isaiae 58, ubi prius petuntur opera misericordiæ, et deinde subjungitur: *Tunc invocabis, et Dominus exaudiet.* Item cordis munditiam orationi magnam vim conferre testatur Joannes, primæ

Canonic. cap. 3. Unde est illud Psalmi 33: *Oculi Domini super justos, et aures ejus ad preces eorum.* Et ideo solemus conjungere jejuna, eleemosynas, et afflictiones corporis, ut efficacior reddatur oratio. Quod duobus modis potest fieri, scilicet vel quia multiplicantur tituli et causæ ad obtainendum quod desideratur; vel quia persona redditur apud Deum purior et sanctior, et consequenter aptior ad impetrandum, juxta ea quae infra dicemus.

12. Aliunde vero cavendum etiam est, ne quispiam principalem fiduciam impetrandi ponat in suis meritis, ita ut credat ratione meritorum sibi esse debitum quod petit. Nam, licet verum sit, dari in justis merita de condigno, quibus respondet certum aliquod præmium suo tempore dandum, tamen in hac vita non postulamus illud præmium, prout sub ea ratione debitum est, sed prout in ipsa gratia gratis datur, id est, postulamus ipsam gratiam, quae non ex meritis, sed ex misericordia datur; et similiter postulamus alia beneficia, quae ordinarie non meremur de condigno, præsertim quia semper possumus esse incerti de talibus meritis, et multo magis de perseverantia in illis.

13. *Qui orat fiducialiter, sua merita non debet considerare quasi fundamenta impetracionis.* — Unde fit tertio, ut qui orat, raro aut nunquam debeat considerationem ponere in propriis meritis, ut inde impetrandi fiduciam accipiat, quia in hoc magnum est periculum superbiæ et deceptionis. Quod declaravit Christus Dominus in parabola de pharisæo et publicano, Lucae 18. Dico aufem non esse consideranda propria merita ad fundandam in eis impetrationem, nam ad examen propriæ conscientiæ (ne forte ex hac parte ponatur a nobis impedimentum) considerari vel potius examinari possunt opera nostra, dum petimus. Unde hoc modo dixit Joannes: *Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum,* primæ Joannis 3. Interdum etiam considerari possunt ad expellendam nimiam pusillanimitatem, recognoscendo semper illa tanquam beneficia Dei, et concipiendo spem, non in nobis, sed in ipso, quia qui illa contulit, dabit et majora. Et hoc modo legitimus interdum Sanctos in oratione sua commemorare præcedentia merita, ut Ezechiam, Isaiae 38: *Obsecro, Domine, memento quomodo ambulaverim coram te in corde perfecto;* et David, Psalmo 118: *In toto corde meo exquisivi te, ne repellas me a mandatis tuis,* etc.; non ergo repugnat humilitas cum aliqua con-

sideratione meritorum, sed excludit imprimis nimiam existimationem de suis meritis, et deinde excludit principalem fiduciam in illis, et hoc modo humilitas est necessaria ad impetracionem orationis.

CAPUT XXV.

UTRUM NECESSARIA SIT CHARITAS AD IMPETRANDUM PER ORATIONEM, ET CONSEQUENTER AN ORATIO PECCATORIS AUDIATUR?

1. *Actualis charitas ad orationem non est necessaria.* — *Nonnulli ad orationem impetrativam requirunt habitualē charitatem in orante.* — Certum existimo non esse necessarium actualem, ut sic dicam, concursum charitatis, quia nec ad substantiam orationis supernaturalis et religiosæ hoc necessarium est, ut supra dixi, nec etiam ostendi potest unde sit necessarium ad infallibilem impetracionem. De charitate autem habituali est alia specialis conditio, quæ nunc tractanda est. Aliqui enim existimant necessarium esse ad efficacem impetracionem orationis statum orantis, ut, scilicet, sit in gratia, et non in peccato mortali; quia, licet peccator possit sine peccato orare, ut supra dictum est, nihilominus ut oratio hominis infallibiliter sit efficax, necessarium creditur ut sit in statu gratiæ. Hæc enim conditio videtur sœpe in Scriptura postulari, ut in loco proxime citato primæ Joannis 3: *Si cor nostrum non reprehenderit nos,* etc.; et apertius Psalmo 65: *Si iniuriam aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus;* et Proverbiorum 21: *Qui declinat aures suas, ne exaudiatur legem, oratio ejus erit execrabilis.* Unde, Joan. 9, dicit ille cœcus: *Scimus quia Deus peccatores non exaudit.* Et licet Augustinus interdum significet illi non esse integrum fidem dandum, tamen ita videatur dicere Deus per Isaiam, cap. 4: *Cum multiplicaveritis orationem, non exaudiem, manus enim restrinxt sanguine plene sunt.*

2. *Illorum opinio non probatur.* — Verumtamen haec loca nimium probare videntur, et ideo necessario sunt aliquo modo limitanda. Quia ex illis sequeretur orationem peccatoris non solum non semper, verum etiam nunquam exaudiiri; consequens est falsum; ergo. Sequela patet, quia David, Isaias et cœcus simpliciter proferunt Deum non exaudire tales orationes. Minor autem patet, quia consulimus peccatoribus ut orent, et Patres ac Concilia docent hoc esse unum ex mediis, vel

necessariis, vel utilissimis ad obtainendam a Deo gratiam; ergo talis oratio potest esse utilis et impetratoria. Unde publicanus ille, Luc. 18, nec frustra, nec flete orabat, dicens: *Propitius esto mihi peccatori;* frustra autem id diceret, si Deus peccatores non exaudiret. Ergo certum est statum gratiæ non esse simpliciter necessarium ad impetrandum; ergo allata testimonia necessario sunt limitanda ad aliquam specialem orationem peccatoris; ergo, extra illam, non est cur negenus orationem peccatoris, quae apta est ut exaudiatur, habere infallibilem promissionem, et consequenter statum gratiæ non esse ponendum inter conditions necessarias ad infallibilitatem orationis.

3. *D. Thomæ sententia, quæ affirms peccatoris orationem audiri, adjunctis necessariis conditionibus, vera censetur.* — Atque ita plane sensisse videtur Augustinus, tract. 44 in Joannem, et Basilius, in Constitutionibus Monasticis, c. 1, ubi ad hoc expendit parabolam Luc. 11, quæ ita concludit: *Dico vobis, et si non dabit illi, eo quod amicus ejus sit, propter improbilatem tamen ejus surget, et dabit illi quotquot habet necessarios.* Quibus verbis significatur, Deum non solum exaudire orationem propter amicitiam orantis, sed etiam propter ipsammet orationem, si reliquas conditions habeat. Chrysostomus etiam, in Imperfecto Matthæi, hom. 18, circa illa verba cap. 7: *Omnis enim qui petit, accipit,* expresse dicit illam affirmationem seu promissionem non solum ad justos, sed etiam ad peccatores pertinere. Quod colligit ex distributione: *Omnis qui petit, sive justus, inquit, sive peccator.* Quod aliis argumentis ex misericordia et perfecta Dei charitate sumptis probabiliter confirmat. Idem plane sentit D. Thom., dicta quæst. 83, art. 16; nam de oratione peccatoris simpliciter ait fore exaudiendam, si habeat quatuor conditions articulo decimo quinto positas. Et hanc sententiam his terminis Sancti Thomæ declaratam censeo veram, quia promissiones Christi generales sunt, et non sunt limitandæ, ubi nec verba cogunt, nec materia, nec ratio divinæ justitiae, et aliqui divina misericordia sine tali limitatione magis commendatur. Nam et orationis jus in impetrando non fundatur in dignitate personæ orantis, sed in misericordia divina, et verbo ejus; ergo indignitas peccatoris non obstabit impetracioni etiam infallibili, si alia necessaria concurrant.

4. *Testimonia divina Scripturæ, quibus*

prima opinio probatur, explicantur. — Loca ergo illa Scripturæ, quæ profitentur Deum non exaudire orationes peccatorum, intelligi possunt formaliter de orationibus quas ut peccatores fundunt, id est, quæ peccatum eorum per pravam intentionem, vel alias malam circumstantiam participant. Hoc sensu videatur plane locutus cæcus ille, cum dixit : *Sci mus quia peccatores Deus non exaudit;* volebat enim defendere Christum, quod peccator non esset, quia Deus non exaudit peccatores, utique ad facienda miracula in confirmationem sui mendacii. Licet enim Deus interdum faciat miracula per hominem peccatorem ad confirmandam veram fidem, magis ob bonum ipsius fidei et Ecclesiæ, quam ob vim talis orationis, e contrario nunquam exaudit orantem prava intentione ad confirmandum mendacium per miraculum, quia seipsum faceret auctorem vel confirmatorem mendacii. Hoc ergo modo Deus peccatores orantes non exaudit. Item si peccator oret petendo vel pravum aliquod opus, vel temporalia bona prava intentione, eum Deus non exaudit. Dices : hoc modo etiam justos Deus non exaudit. Respondeo : si is, qui antea justus erat, hoc modo oret, eo ipso efficitur peccator, et ideo sub illa lege comprehenditur, non ut justus, sed ut peccator. Dico autem non exaudiiri, quia si Deus interdum facit quod ita ab eo petitur, non facit propter orationem, sed regulariter id facit justo iudicio in supplicium petentis, juxta sententiam Augustini, tractatu septuagesimo tertio in Joannem, et sermone quinquagesimo tertio de Verbis Domini, dicentis, sæpe Deum iratum concedere quod male ab eo petitur, præsciens noxiū futurum esse petenti. Aliquando vero potest Deus id facere ex superabundanti misericordia, vel propter alias rationes providentiae suæ, etiamsi in tali oratione nulla sit impenetrandi ratio.

5. Triple gradus peccatorum distinguitur, et in unoquoque expenditur certitudo veræ sententiæ. — *Primus gradus.* — Addo tandem hanc sententiam non esse æque certam in omnibus peccatoribus; possumus enim tres gradus in illis distinguere. Primus est, quando revera et coram Deo homo est in statu peccati, ipse tamen bona fide ignorat, quia fortasse putat se esse contritum, et tantum est attritus; vel quia non satis advertit suum lapsum, et ideo facile illius oblitus est. Et de hujusmodi peccatore non videtur dubitandum quin exaudiatur, si alias recte orat; nam se-

cundum existimationem moralem, ille est justus, nec videtur verisimile plus Deum ab homine postulare. Imo existimo, quoties homo repente excitatur ad orandum aliqua occasione (ita ut naturaliter non advertat nec cogite de statu suo, sed impetu fidei et fiducia recurrat ad Deum) statum peccati non impedire quominus oratio exaudiatur, quia tunc ille facit quod in se est, juxta divinum auxilium quo excitatur, et alias sanctitas personæ non est de intrinseca ratione impetracionis.

6. Secundus gradus. — *Objectioni respondetur.* — Secundus gradus esse potest, quando peccator advertit statum suum, et de illo dolet, non tamen perfecta contritione, et hoc ipsum videt, et de hoc etiam dolet, et recurrit ad Deum, petendo auxilium. Et de hujusmodi peccatore etiam existimo infallibiliter exaudiiri, saltem quoad ea quæ ad suam salutem pertinent, ex misericordia Dei et promissione, non ex justitia. Et hoc probat exemplum publicani, cum doctrina Augustini et aliorum Patrum. Et ratio etiam juvat, quia ille homo facit etiam quod in se est per auxilium gratiæ, et aliæ rationes supra factæ habent hic locum. Dices : cur ergo in Scriptura additur particula *forte*, cum de hujusmodi oratione agitur? Respondeo, vel quia non solum postulatur, quod ad salutem pertinet, sed etiam remissio alicuius poenæ temporalis hujus vitæ, quæ per se non habet infallibilem impetrationem, sicut orantur Ninivitæ, Jonæ tertio. Vel quia incertum est an is qui orat, habeat dispositionem sufficientem ab obtinendum quod postulat, seu an cooperaturus sit gratiæ Dei. Quomodo dixit Petrus ad Simonem Magum, Actorum octavo : *Pœnitentiam age, et roga Deum, si forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui.* Et Danielis capite 4 : *Forsitan ignoscet delictis tuis;* quamvis ibi non sit sermo de oratione, sed de eleemosyna, quæ ad summum est meritoria de congruo, si ex auxiliante gratia fiat ante gratiam sanctificantem, et ideo non habet infallibiliter effectum gratiæ efficaciter remittentis peccata.

7. Tertius gradus. — Tertius gradus est, quando peccator, licet suum statum cognoscat et consideret, nullo modo de illo dolet, neque illum mutare proponit, sed voluntarie in eo permanet, et nihilominus a Deo postulat beneficia temporalia, vel etiam spiritualia. Et de oratione talis hominis probable profecto est non habere infallibilem promissio-

nem, imo et raro exaudiri, sive id sit quia oratio talis hominis raro potest habere alias conditiones necessarias, sive quia indignus est exaudiiri, qui divinam amicitiam quodammodo contemnit. Nihilominus tamen hoc non est certum, et ideo ita sunt hujusmodi peccatores deterrendi, per timorem quod Deus ipsorum orationem non exaudiet, ut non omnino in desperationem adducantur, et ab usu orationis avertantur. Non sunt enim isti tam obstinati in peccato, ut habeant propositum nunquam pœnitendi (nam si qui sunt hujusmodi, vix possunt convenienter orare); regulariter enim etsi differant pœnitentiam, et secundum præsentem justitiam voluntarie in peccato maneant, nihilominus habent animum tandem aliquando pœnitendi, et interim orant, et interdum intercessiones Sanctorum procurant, et nonnunquam peculiarem et pium affectum, vel devotionem habent; hi ergo animandi potius quam desperandi sunt, nam sæpe Deus orationes illorum benigne exaudit, et illos interdum miraculose convertit, ut ex historiis Sanctorum constat. Unde non est improbable, quod si pia intentione, et firma fide ac fiducia perseveranter petant necessaria ad conversionem suam, tandem exaudiantur, nisi multum gratiæ Dei resistant; hoc enim semper in eorum potestate relinquitur. (Vide Tolet., Joan. 7, annot. 21, in principio, et Joan. 16, annot. 31.)

CAPUT XXVI.

UTRUM PERSEVERANTIA ORATIONIS SIT AD IMPETRANDUM NECESSARIA?

1. Alia orationis conditio, quæ in perseverantia consistit. — Hæc conditio est in Scriptura multum commendata et repetita, et ad explicandum non facilis, ad exequendum vero difficilior; illam vero explicuit nobis Christus Dominus duabus illis parabolis: altera, de illo qui petiit tres panes ab amico, etc., Lucæ 11; altera, de vidua quæ a judice vindictam petiit, et per importunam perseverantiam impetravit. Ita ponderavit Basilius in Constitutioibus monasticis, c. 2, et in Regulis brevioribus, in 161; et Cyrillus, quem D. Thomas refert in Catena, Lucæ 11. Atque in hoc sensu dixit Christus, in c. 18 Lucæ : *Oportet semper orare, et non desicere,* id est, non desistere a petitione, etiamsi non statim concedatur, sed instanter petere, atque iterum petere, ut sumitur ex August., lib. 2 Quæstionum Evangelicorum, de Election., in 6.

2. Tres dubitationes proponuntur ad quantitatem et qualitatem perseverantiae in oratione declarandam. — Sed est difficile ad explicandum quanta vel qualis debeat esse hæc perseverantia circa ejusdem rei petitionem; videtur enim ex dictis sequi, nunquam esse desistendum ab inchoata petitione, quia neque est certum tempus designatum, nec certus orationum numerus, cui impetratio infallibiliter promissa sit; erit ergo semper eidem petitioni insistendum, ex quo semel inchoata

est, nam si quis illam omittat, quia non videt effectum ejus per multum tempus, eo ipso in oratione deficiet, et in fiducia debita ad Deum; consequens autem videtur laboriosum et difficile. Item, hoc modo et cum hac conditione fere frustratur tota efficacia hujus promissionis et fiducia in illa, quia non obstante promissione, potest Deus differre ligationem pro toto vita tempore. Denique speciale difficultatem habet haec conditio circa petitionem perseverantiae in gratia, quae maxime est necessaria ad salutem. Nam si ad efficaciam ejus postulatur perseverantia ipsiusmet orationis, ponitur ut conditio necessaria ad impetrandum ipsummet donum, quod impetrandum est; quod videtur esse contra utilitatem vel necessitatem talis orationis, nam si perseveranter perseverantiam peto, jam habeo; non ergo quia oravi, sed ut orem; inutiliter autem petitur quod jam obtentum est.

3. *Prima difficultas expeditur.* — Respondeatur ad primum, non posse in hoc certam regulam dari de tempore aut numero actuum, quo perseverandum est in petitione, quamdiu constat non esse obtentam, sed solum quasi negative dicere possumus, nunquam esse desistendum ob diffidentiam aut animi dejectionem, vel quasi impatientiam. Unde si oratio sit pro temporalibus bonis, interdum ex dilatione temporis, vel ex aliis successibus aut effectibus, sumi potest conjectura non esse beneplacitum Deo illa concedere; et tunc desisti quidem potest a tali petitione cum humili summissione, et conformitate cum divina voluntate, semperque credendo ita nobis fuisse expediens, sicut in universum faciendum est, quando evidenter constat contra nostrum desiderium et petitionem rem successisse. Quando vero petitio est de bonis spiritualibus, non est facile desistendum, tum quia talis oratio semper per se utilis est; tum etiam quia saepe impetrat et habet effectum, quamvis nos lateat. Ut si quis petat, verbi gratia, amoveri a se talem tentationem, quam nihilominus semper patitur, non propterea desistere debet, quia vel fortasse propter illam orationem impediuntur aliae quae essent magis noxiæ, vel illa etiam suo tempore tolletur, quando fuerit expediens; aut si duraverit, durabit etiam Victoria impetrata per talem orationem.

4. *Secunde dubitationi respondetur.* — Ad secundum respondeatur, negando sequelam;

cur enim fiducia in divina promissione impeditur minuiturve per hanc longanimitatem, et humilem expectationem? Nam potius hinc augeri debet fiducia, dum certo scimus Deum non differre petitiones nostras, nisi in bonum nostrum, sicut interdum mutat illarum effectum, concedendo aliud quam nos petimus, quia ita expedit nobis. Nec refert quod interdum differatur impetratio per totum vitæ tempus, nam longe major esse debet expectatio in Deum, et multis redditur in fine vitæ, quod in hac vita dispensatorie est negatum, ut dixit Bernard., serm. 3 de Circumcis., in fine.

5. *Tertia dubitatio solvitur.* — Ad tertium primo respondeo quod, licet effectus perseverandi in gratia non compleatur usque ad terminum vitæ, nihilominus multis forte datur speciale perseverantiae donum multo tempore ante mortem, sive illud vocetur confirmation in gratia, sive non, et ideo semper petendum est donum perseverantiae, quia forte obtinebitur priusquam in effectu perseveratum sit, et brevis perseverantia in petendo poterit interdum obtinere diutinam, et suo modo perpetuam perseverantiam. Unde, quia sciri non potest an tale bonum impetratum sit, necne, nec est ulla ratio sufficiens ad existimandum impetrari non posse, ideo semper postulandum est. Deinde dicitur diversam esse perseverantiam in petendo a perseverantia simpliciter in statu gratiae: nam haec posterior difficilior est, estque multo majus Dei beneficium, et ideo mirum non est, quod ad impetrandum perseverantiam in gratia petatur perseverantia in orando. Nam haec datur per auxilium distinctum, quod interdum Deus dat sine prævia oratione. Verum est tamen etiam ipsam perseverantiam in orando per orationem obtinendam esse, et sine illa regulariter non dari. Nam, licet initium orandi (ut sic dicam) sit ex auxilio non petito, sed ex gratia mere præveniente datum, nihilominus per unam orationem potest impetrari auxilium ad aliam, et per secundam ad tertiam, et sic consequenter. Atque hoc modo potest per orationem impetrari ipsamet perseverantia in orando; semper tamen necesse est ut non sit homo negligens in cooperando, nam ex hoc capite saepe talis oratio inefficax redditur, non ex parte Dei, sed ex parte hominis ponentis impedimenta. (De his conditionibus orationis vide Maldonat., in cap. 7 Matth., vers. 7.)

CAPUT XXVII.

UTRUM ORANS TANTUM PRO SE INFALLIBILITER
IMPETRET, VEL ETIAM PRO ALIIS.

1. *Ultima conditio, orantem, pro se et non pro aliis debere petere.* — Ultima conditio adhiberi solet, ut oratio sit pro seipso, et non pro alio; nam pro se est infallibilis impetratio ex promissione, concurrentibus aliis supra positis, pro aliis vero non habet hanc certitudinem, etiamsi omnes aliae conditiones concurrant. Haec fuit doctrina Augustini, tract. 73 et 102 in Joannem, quem D. Thomas, dicto art. 15 et 16, sequitur, et multi Scholastici. Ad eamque probandam ponderat Augustinus dixisse Christum: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*, Joannis 16. Non igitur (infert Augustinus) utcumque promissum est, sed pro ipsis petentibus, non pro aliis. At certe probatio haec non convincit, primo, quia aliis in locis fit absolute promissio, ut Joannis 14: *Quodcumque petieritis in nomine meo, hoc faciam*. Et alibi: *Omnis qui petit, accipit, et qui querit, invenit*, etc. Secundo, quia quod impetramus orando pro aliis, nobis donatur, etiamsi donum in alio, pro quo oramus, recipiatur. Sic David, 2 Regum 12, oravit pro filii vita, dicens intra se: *Quis scit, si forte donet eum mihi Dominus, et vivat infans?* et Actor. 27, dixit Angelus Paulo: *Ecce donavit tibi Deus omnes, qui navigant tecum*, etc.; oraverat enim Paulus pro eorum incolumente.

2. *Positam conditionem non esse necessariam.* — Propter hoc mihi satis pia et probabilis videtur sententia, quæ asserit hanc conditionem non esse necessariam, sed promissionem esse universalem, sive unus pro se, sive pro aliis oret. Quam sententiam docuit Tolet., Joan. 16, annot. 30, et pro ea refert Basilium, in Regulis brevioribus, regula 261. Et praeter ea quæ diximus, expendit verba Joannis, 1 Canon., c. 5: *Hæc est fiducia quam habemus ad Deum, quia quodcumque petierimus secundum voluntatem ejus, audit nos*. Et infra: *Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, et dalitur ei vita peccanti non ad mortem*. Nam in hoc loco significat Joannes, generalem esse promissionem, non solum pro nobis, sed etiam cum pro fratribus oramus. Et ex priori sententia potest sumi argumentum, quia quando oramus pro fratribus, petimus secundum voluntatem Dei, quia ipse hoc nobis maxime in Scriptura commendat, unde est illud Jacobii 5: *Orate pro invicem, ut salvemini, multum enim valet deprecatio justi assidua*. Ex posteriori vero sententia sumi potest argumentum, quia, nisi ex parte alterius sit incapacitas, qualis est in eo qui obstinatus est in peccato, promittitur effectus orationis, etiamsi pro alio fiat. Eamdem sententiam in re tenet Valentia, in 3 tom., disp. 6, q. 2, punct. 4; nam, licet prius ponat illam conditionem, postea ita respondet objectioni, ut revera dicat non esse necessarium. Possumusque hoc confirmare, nam satisfactio nostra pro aliis, præsentim viatoribus, infallibilis est; cur ergo non erit impetratio, cum in Scriptura expressius sint monitiones et promissiones de ista quam de alia, et nulla peculiaris ratio obstare videatur?

3. *Objectio. — Retorquetur objectio.* — Sed objiciunt aliqui orationem pro alio non posse omnino esse efficacem, quia non semper aliis pro quo oramus, idoneus est ut accipiat; unde Christus, Matth. 10, cum Apostolis dixisset: *In quocumque domum intraveritis, primum dicite: Pax huic domui, subdit: Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam; si autem non fuerit digna, pax vestra revertetur ad vos*. At certe simili arguento probaretur orationem uniuscujusque pro seipso non habere infallibilem promissionem, nam non semper qui pro se petit, idoneus est ad recipiendum quod petit; unde etiam oratio pro seipso habet subintellectam illam conditionem, nisi ipse restiterit, seu posuerit impedimentum. Quare possumus retorquere argumentum; nam oratio unius pro alio debite facta ex parte orationis exauditur, si alter non ponat impedimentum, ut plane sentit Basilius, loco citato; ergo, servata proportione, promissio generalis est, tam in oratione pro aliis quam pro se. Verum quidem est facilius posse orantem se reddere idoneum cum divina gratia, ad impetrandum quod petit, quam reddere alium idoneum, et ex hac parte esse magis certam orationem pro se; sed nihilominus hoc non spectat ad novam conditionem, sed ad illam generalem, si ille, pro quo oratur, non ponat impedimentum. Prioris ergo conditiones sufficere videntur, ut oratio habeat certam impetrationem.

4. *Cujusdam quæsti expeditio.* — Quæreris vero potest an, concurrentibus omnibus quæ diximus, impetratio sit ex justitia. Nam Joannes Medina, in Codice de Oratione, quæst. 17,

docet, concurrentibus omnibus conditionibus, impetrationem orationis esse ex justitia legis, ut ipse loquitur, quia est veluti premium debitum ex condigno, ratione promissionis sub tali conditione quam implet is qui orat. Verumtamen hoc communiter non recipitur. Et ideo dico meritum de justitia non esse necessarium ad infallibilem impetrationem; nam Beati non sunt capaces meriti, et tamen sunt capaces impetrationis, etiam infallibilis. Item peccator nullo titulo justitiae potest obligare Deum, cum ipse possit in omni rigore justitiae damnari, et tamen habet in eo locum infallibilis impetratio, ut supra dixi. Propter quod D. Thomas, dicto art. 16, ad secundum, dixit peccatorem posse impetrare, licet non possit mereri, quia meritum innititur justitiae, impetratio autem innititur gratiae. Item etiam justum orant, non fundantur in sua justitia, sed in Dei misericordia, ut constat ex usu Sanctorum. Denique in impetratione non attenditur recompensatio operis: cuius signum est, quia si oratio fiat a justo, habet suum integrum præmium gloriæ ex merito justitiae, sive exaudiatur, sive non, quoad impetrationem. Aliud etiam signum est, quia ibi non attenditur proportio actus orandi ad rem postulatam, quæ interdum major, interdum minor esse potest. Igitur impetratio illa principaliter est ex misericordia, atque etiam ex simplici fidelitate, quæ non semper attingit obligationem justitiae, sicut de promissione humana alibi dictum est.

5. Ultimo, quæri potest an oratio facta pro multis, æque singulis impetraret, ac si pro singulis tantum fieret. Quod dubium in fine hujus materiæ de efficacia orationis propono, ne videar oblitus promissionis factæ in 4 tomo, disp. 48, sect. 8 n. 24. in fine; quamvis re vera vix aliquid addendum occurrat quæ de simili puncto dixi in 3 tom., disp. 79, sect. 12 in fine. Videri ergo potest impetrationem orationis non minui in singulis, eo quod pro multis fiat, quia non nititur in bonitate, merito, aut labore operantis, sed in bonitate divina, quæ infinita est, et æque parata ad benefaciendum omnibus ac singulis. Item aliunde videtur oratio pro multis esse ex majori charitate, et ex hac parte esse efficacior ad impetrandum, et cum proportione crescere, crescente multitudine eorum pro quibus oratur, ac subinde unicuique cum proportione tantum prodesse, quantum si solum pro illo fieret. Denique si orans simul peteret pro multis per plures actus termina-

tos ad singulos, æque impetraret pro unoquoque, ac si pro illo tantum oraret, quia concomitantia actuum non minuit valorem singulorum; ergo idem erit etiamsi oratio pro multis unico actu fiat, quia ad impetrandum a Deo, illa distinctio actuum materialis videtur. Et ad hoc confirmandum adduci solet caput *Non mediocriter*, de Consecratione, distinctione prima. Sed de hoc textu dixi sufficienter in dict. disputat. 79.

6. Sed nihilominus dicendum est, orationem, in particulari factam pro aliquo, de se et ex parte orantis efficaciorem esse, et utiliorum illi pro quo fit, quam esset eidem oratio facta in generali pro aliqua communitate, cuius ille esset pars. Hanc assertionem posui in dicta sect. 8, ubi retuli Scotum et Waldensem, et eamdem sequitur Azor., 1 tom., lib. 9, quæstion. 7. Et de suffragiis generatim id docet Covarr., in c. Alma-mater, part. 1, § 5, n. 9; et Navarrus, in Enchiridio de Oratione, c. 20, n. 48, qui referunt plures Canonistas pro hac sententia. Referunt etiam Cajetanum, tom. 2 Opuscul., tractat. 3, quæst. 2; sed ibi, § *Et ad secundum*, potius videtur sentire contrarium. Referunt etiam Adrianum, Quodlibet. 8, artic. 3, ubi late hoc disputat, et varias ponit conclusiones; tandem vero in hoc puncto de impetratione potius sentit contrarium. Melius hoc docet Medin., C. de Orat., quæst. 21, quæ est de oratione pro multis fusa. Favet denique D. Thom. in 4, distinct. 48, q. 2, art. 4, quæstiunc. 2, in corp., et ad 3; quamvis clarius loquatur de oratione quoad vim satisfaciendi, de qua est assertio multo certior; quia cum satisfactio, quæ respondet orationi, finita sit, si dividatur inter multos, necesse est ut minuatur in singulis. Hæc vero ratio non ita clare probat de impetratione, quæ fundatur magis in fide ex parte orantis, et misericordia ex parte Dei, quæ non minuantur eo quod pro multis fiat oratio, ut Cajetanus argumentatur. Sed nihilominus applicatur ratio cum proportione; quia, licet impetratio orationis præcipue fundetur in misericordia et promissione Dei, nihilominus etiam fundatur suo modo in ipsa oratione; nam oratio est causa in suo genere effectus impetrati, et Deus respicit ipsam orationem ut illum concedat; ergo verisimilius est observari etiam, ad impetrandum, valorem moralem ipsius orationis, et proportionem ad rem postulatam. Et hac ratione, ad impetrandum majorem effectum excellentior oratio utilior est; ita ergo eadem oratio facta pro communitate non tan-

tam habet proportionem ad impetrandum pro aliquo in particulari, ac si pro illo speciatim fieret. Atque hoc confirmat usus Ecclesiæ orantis pro particularibus personis, aut necessitatibus in speciali; hic enim usus supponit talem orationem efficaciem esse ad talem effectum, alioqui melius esset semper in generali orare.

7. Unde patet responsio ad primam rationem dubitandi; negamus enim impetrationem solum fundari in Dei liberalitate; nam, ut dixi, licet haec sit principalis causa, etiam oratio aliquid cooperatur. Ad secundum respondetur, orationem pro multis ex objecto esse nobiliorem, et posse esse magis meritoriam ipsi oranti, et nihilominus quoad impetracionem posse esse minus efficacem ad impetrandum pro aliquo illorum, quam si pro illo solo fieret, quia particularis oratio efficacius illi applicatur, quod ad impetrationem magis necessarium est. Item quia licet caritas circa communitatem nobilius operetur, nihilominus magis attingit particularē personam, quando circa illam immediate versatur, quam cum solum illam attingit ut contentam in communitate. Sæpe etiam ordo charitatis potest postulare ut pro aliquo in necessitate constituto in speciali oretur, et non tantum in generali; et tunc etiam perfectior caritas conferet ad majorem efficaciam impetracionis. Ad ultimum vero respondetur negando consequentiam, quia quando actus sunt plures, multiplicantur orationes, et singulæ immediate et in particulari applicantur ad determinatas personas, ut in casu supponitur, et latius in dicta sectione octava declaratum est.

CAPUT XXVIII.

SITNE ORATIO AD SALUTEM NECESSARIA?

1. *Necessitatis medii subdivisio.* — Explicuimus hactenus vim et efficaciam orationis; superest ut de illius necessitate dicamus: ita enim viam parabimus ad præceptum, quod in hunc actum religionis cadere potest, declarandum. Duplex enim necessitas in actibus virtutum solet a Theologis distinguiri: unam medii vocant, aliam præcepti, et utraque in præsenti actu locum habet; necessitas autem medii prior est, et ideo de illa dicemus. Potest autem haec in duo membra subdistingui. Nam una est necessitas simpliciter, alia est quæ vocatur ad melius

esse, et in rigore est tantum utilitas, quæ tamen tunc vocatur necessitas, quando tanta est, ut sine tali medio vix et cum magna difficultate possit finis obtineri. Si ergo sermo esset de sola hac posteriori necessitate, per se clarum esset orationem esse medium ad salutem necessarium, tum quia hoc ad minimum clamant omnes Scripturæ, docentes quod oportet semper orare, Lucae 18, et orationi instare, ad Colossens. 4, et ad Romanos 12. Tum etiam quia necessitas auxilii divini certissima est, et utilitas orationis ad illud impetrandum etiam est certa: nec minus certum est posse aliquem carere hujusmodi auxilio ex defectu orationis, juxta illud Jacobi 4: *Petitis, et non accipitis, eo quod male petatis*; si enim non accipit qui non bene petit, multo facilius fieri potest, ut non accipiat qui non petit.

2. *In quo sit quæstionis difficultas.* — Difficultas ergo est, an hoc sit medium simpliciter necessarium ad salutem. Et ratio dubitandi esse potest, quia vel hoc est medium ex se et ex natura sua necessarium ad talem finem per se et ab intrinseco, vel ex divina lege, et quasi pacto: sed neutrum dici potest cum fundamento; ergo. Probatur minor quoad primam partem; quia ad salutem solum videtur necessarium simpliciter, quod Deus in opportunis et necessariis occasionibus vitandi peccata, vel implendi præcepta, nos præveniat sufficiens auxilio, offerendo concomitans, cum quo nos libere cooperari possimus. Sed hoc totum potest ex natura rei fieri sine interventu orationis: imo ad ipsammet orationem saltem primam necesse est ita fieri, quia ad illam est necessarium auxilium præveniens, quod non potest per orationem obtineri, quia ante primam orationem non potest alia antecedere apta ad impetrandum auxilium. Ergo idem posset fieri circa singulos actus absque interventu orationis; non est ergo ab intrinseco, et quasi ex natura rei medium orationis necessarium. Altera vero pars probatur, quia non constat de tali lege, cum tamen non possit nisi per revelationem cognosci. Antecedens patet, quia licet revelatum sit orationem esse utilissimam ab obtinendum aliquid a Deo, quod autem Deus decreverit non dare necessaria auxilia, nisi orantibus, hoc non est revelatum. Ubi enim est haec revelatione? Nam illæ exhortationes Christi: *Petite et accipietis, oportet semper orare*, et similes, in rigore non continent absolutam necessitatem. Et